

Školní vzdělávací program mateřské školy

Mateřská škola Šternberk Nádražní 7

„Začít spolu“

Adresa ředitelství a sídlo MŠ: Nádražní 7, 785 01 Šternberk

Odloučená pracoviště: MŠ Oblouková 45, Šternberk

MŠ U Dráhy 2, Šternberk

MŠ Světlov 21, Šternberk

IČO: 61989924

Ředitelka: Mgr. Iva Kráčmarová

Zřizovatel: Město Šternberk, Horní náměstím 16, 785 01 Šternberk

Zpracovala: Mgr. Iva Kráčmarová

Projednáno na pedagogické poradě dne 27.8.2015

Dokument vstupuje v platnost dne 1.9.2015

Č.j.: 200/2015/KR

1. Charakteristika školy

Historie

Slavnostní provoz mateřské školy (*dále jen MŠ*) byl zahájen 1. 9. 1967 v původní upravené rodinné vilce jako dvoutrídni MŠ s kuchyní. V roce 1971 došlo k celkové rekonstrukci a modernizaci školy, nadále zůstává kuchyně jako součást. V roce 1992 je ukončen provoz kuchyně a jídlo pro děti MŠ je dováženo ze školní jídelny Partyzánská. Od 1. 1. 1995 MŠ vstoupila do právní subjektivity, a od 1. 1. 2001 se stávají na základě usnesení zastupitelstva Města Šternberk součástí této dvoutrídni MŠ další detašovaná (odloučená) pracoviště – Oblouková, U Dráhy, Hvězdné Údolí, tedy celkem 7 tříd. Postupně jsou jednotlivá pracoviště přebudována, rekonstruována a modernizována. Od září 2002 začala MŠ pracovat dle mezinárodního programu „Začít spolu“, na základě toho došlo k postupnému přebudování tříd do tzv. „center aktivit“. Jídlo je dováženo ze školní jídelny Komenského 44, Šternberk.

Cíl předškolního vzdělávání (dle školského zákona č. 561/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů)

Předškolní vzdělávání podporuje rozvoj osobnosti dítěte předškolního věku, podílí se na jeho zdravém citovém, rozumovém a tělesném rozvoji a na osvojení základních pravidel chování, základních životních hodnot a mezilidských vztahů. Předškolní vzdělávání vytváří základní předpoklady pro pokračování ve vzdělávání. Předškolní vzdělávání napomáhá vyrovnávat nerovnoměrnosti vývoje dětí před vstupem do základního vzdělávání a poskytuje speciálně pedagogickou péči dětem se speciálními vzdělávacími potřebami.

Vize

Chceme se stát moderní a poutavou mateřskou školou, splňující podmínky programu Začít spolu, Zdravá MŠ. Chceme krásné a atraktivní školní zahrady pro naše děti v součinnosti na environmentální výchovu, vzdělávání a osvětu.

Charakter budov

MŠ Nádražní (nachází se ve středu města)

budova je zděná, v celkově dobrém stavu, podsklepená, s vlastním plynovým vytápěním. Škola je dvoutrídni s příslušenstvím, kuchyní (výdejnou), jídelnou a kanceláří ředitelky a zástupkyně, dále s elektronickým zabezpečením objektu, s „vrátným“ u vchodových dveří, s venkovním únikovým schodištěm.

Patří k ní pěkná uzavřená zahrada se zahradním domkem pro uschování dětských hraček a náradí, vybavená pískovištěm s krytem pro dodržení čistoty a zastínění, skluzavkou a průlezkami, závěsnou houpačkou, zahradním nábytkem. Třídy jsou prostorné, vybavené novým nábytkem do programu „Začít spolu“.

MŠ Oblouková (nachází se v centru města)

budova je velká, zděná s půdou, s vlastním plynovým vytápěním, dalšími volnými prostory v levé části. Škola je dvoutřídní s příslušenstvím, kuchyní (výdejnou), jídelnou a sborovnou, dále s elektr. zabezpečením a „vrátným“. Třídy jsou velké a prostorné, vybavené novým standardním nábytkem pro děti dle programu „Začít spolu“. Součástí MŠ je krásná, velká a uzavřená zahrada se zahradní místností (součást budovy) a vlastním sociálním zařízením, kde jsou umístěny hračky, nářadí a další. Zahrada je vybavena dvěma pískovišti s krytem, dřevěnou sestavou pro děti, skluzavkou a průlezkami, zahradním nábytkem.

MŠ U Dráhy (nachází se na okraji města při výjezdu na Olomouc)

budova je větší, zděná s půdou a sklepy, s vlastní plynovou kotelnou, modernizovanou v roce 2007. Škola je dvoutřídní s příslušenstvím a jídelnou, sborovnou, s alarmem a „vrátným“ u vchodových dveří. Třídy jsou prostorné, dostatečně vybavené. Součástí MŠ je krásná a velká zahrada, vybavená dřevěnými hračkami, průlezkou, dětskými domečky, skluzavkou a jedním pískovištěm s pergolou a krytem, zahradním nábytkem. Hračky a nářadí pro děti na zahradu jsou umístěny v místnosti v zadní části budovy. V říjnu v roce 2008 byl slavnostně zahájen provoz MŠ po 3 měsíční celkové rekonstrukci (modernizaci) budovy, která již byla v havarijním stavu – nová barevná fasáda se zateplením, nová okna se žaluziemi, vnitřní úpravy - zvětšení tříd, vybudování nové jídelny s moderní výdejnou, vybudování nových sociálních zařízení pro děti a personál, nová kancelář, nové sklepní místnosti, nová elektroinstalace a vodoinstalace nový moderní otopný systém, rekonstrukce půdy apod. V roce 2016 nově vybudovaná zahrada v přírodním stylu ze získaných dotací – krásná, velká, s dostatkem zeleně, záhony, velkou prolézací sestavou, pružinovými houpadly, balančním mostem, lanovou sestavou, chýší z vrbového proutí, hmyzím hotelem, stopami lesních zvířat, venkovní učebnou s posezením ve tvaru hříbků ze dřeva, houpačkou „hnízdo“, krytým ohništěm s posezením, rozcestníkem, budkami pro ptáky, krytým pískovištěm.

MŠ Světlov (nachází se v blízkosti centra města, v blízkosti lesa, rybníků v rekreační oblasti Horní a Dolní Žleb)

budova je nově postavená a otevřená v roce 2013, velká zděná s vlastním plynovým vytápěním, s alarmem a „vrátným“ u vchodových dveří každé třídy, venkovními terasami a schodišti. MŠ je čtyřtřídní s příslušenstvím, s moderně vybavenou výdejnou – jídelnou v přízemí a 1. patře, děti jí ve třídách. Třídy jsou prostorné, dobře vybavené. U MŠ nově vybudovaná v roce 2014 z dotací pěkná, prostorná zahrada v přírodním stylu, vybavená pískovišti, hmatovým chodníkem, prolézacími sestavami, venkovní učebnou (altánem), chýší z vrbového proutí, skluzavkou, posezením, budkami pro ptáky.

2. Charakteristika ŠVP

Předškolní vzdělávání v naší škole se řídí, a je naplňováno

1. Mezinárodním programem „*Začít spolu*“ (*Step by Step*), který je v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání.

Úvod, principy, filosofie, představení, obsah, činnosti a náměty jsou podrobně rozpracovány v kurikulech (svázaných brožurách), která jsou k dispozici v každé třídě. Pochopení základních principů kurikula a jejich přijetí otvírá velký prostor pro tvořivou, rozvíjející, kvalitní a motivující práci pedagogických pracovníků a dětí.

2. Konceptí multikulturní výchovou - tzn. výchovou, která akceptuje kultury všech národností. Děti poznávají různé národnosti světa, seznámí s kulturou, s životem v různých státech.

3. Modelovým projektem „Mateřská škola se zaměřením na výchovu ke zdravému způsobu života“ – jehož základem je, aby celý kolektiv přispíval k tvorbě podmínek pro tělesnou, duševní a společenskou pohodu dítěte po dobu jeho pobytu v MŠ, vést a vychovávat děti ke zdravému životnímu stylu, aby se MŠ opírala o sociální a odborné partnery a spolupracovala s nimi (rodina, obec, odborníci, základní, umělecká škola apod.)

4. Výchovou ke vztahu k životnímu prostředí – environmentální výchovou

- zkušenosti, prožitky - pozorování všemi smysly, postřehy, experimentování,
- dovednosti - při pobytu v přírodě (jak se chovat), ochranná činnost (školní zahrada), orientace v krajině,
- návyky - péče o prostředí, v němž žijí, aktivní podíl na obnově a ochraně přírody,
- poznatky, vědomosti - o přírodě v okolí, co je příroda, koloběh v přírodě, jak mohu chránit a posilovat své zdraví, pochopení souvislostí mezi prospíváním rostlin nebo zvířat a naší péčí (zanedbávání), poznávání lidských vztahů a vlivů na přírodu a na zdraví člověka,
- postoje - planeta Země, na které žijí, je součástí vesmíru, jsem součástí její přírody, umím ji poznávat, mohu něco pro její záchranu dělat, mám povinnost jí pomáhat.

Filozofický základ programu

Bez ohledu na to, kde žijí, budou muset dnešní děti čelit po celý svůj život změnám: sociálním a politickým, změnám prostředí, změnám ve vědě a technice, změnám v průmyslu vedoucím ke změnám na trhu práce atd. Rychlé změny, k nimž dnes dochází na celém světě, ukazují, nakolik je důležité rozvíjet a podporovat v dětech přání učit se po celý život.

Program Začít spolu buduje základy pro postoje, znalosti a dovednosti životně důležité pro člověka, který se bude vyrovnávat s nároky a problémy současnosti i 21. Století. Připravuje děti na to, aby se v budoucnu aktivně zajímaly o učení, uměly se samy aktivně a efektivně učit, učení je bavilo a nebylo pro ně spojeno s nadměrným stresem.

V tomto programu se děti učí různým pravidlům, stanoveným společně s učitelkou, např.:

- ❖ *Když jeden mluví, ostatní naslouchají.*
- ❖ *Naše ruce si pomáhají a neublíží si.*
- ❖ *Mluvíme, jen když nemáme jídlo v ústech.*
- ❖ *Pracuji tak, abych nerušil kamarády.*
- ❖ *Při příchodu a odchodu pozdravíme a rozloučíme se.*

Velmi důležitým, oblíbeným a funkčním je **tzv. ranní kruh**, kdy se v něm děti po ranní svačině postupně scházejí, usadí se na svůj polštářek i se všemi dalšími účastníky (učitelka, rodič, praktikant, návštěva apod.). Tvar kruhu symbolizuje partnerství všech jeho členů, stmeluje, všichni jsou jeho součástí, nikdo zde není nadřazený ani podřazený, je symbolem rovnosti, spoluzodpovědnosti. Účastníci se vzájemně přivítají, pozdraví, obejmou nebo pohladí, je navozena potřebná atmosféra. Kruhem je poslána dřevěná hmatka (kamínek), ten kdo ji má, hovoří. Každé dítě má příležitost promluvit, záleží pak na něm, jestli ji využije, nebo ne.

Hlavní cíle programu Začít spolu v kompetencích dítěte

Program uznává, oceňuje a podněcuje vývoj těch charakteristických rysů osobnosti, které budou v rychle se měnící době obzvláště potřebné. Patří k nim schopnosti:

- ❖ *Vnímat změny, učit se je přijímat a aktivně se s nimi vyrovnávat.*
- ❖ *Učit se kriticky myslet, rozpoznávat problémy a řešit je.*
- ❖ *Umět si vybírat a nést za svou volbu odpovědnost.*
- ❖ *Být tvůrčí a mít představivost.*
- ❖ *Sdílet zájem a odpovědnost vůči společenství (obci), zemi a prostředí, ve kterém žijeme.*
- ❖ *Vytvářet si zdravé životní návyky a postoje.*

Hlavní cíle programu umožňují v plné míře naplňovat cíle RVP PV, jsou jimi:

- 1. rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání**
- 2. osvojení základů hodnot, na nichž je založena naše společnost**
- 3. získání osobní samostatnosti a schopnosti projevit se jako samostatná osobnost působící na své okolí**

Klíčové kompetence

Pro etapu předškolního vzdělávání jsou za klíčové považovány tyto kompetence:

- 1. kompetence k učení**
- 2. kompetence k řešení problémů**
- 3. kompetence komunikativní**
- 4. kompetence sociální a personální**
- 5. kompetence činnostní a občanské**

Předpokládá se, že pro dítě předškolního věku mohou být dosažitelné klíčové kompetence v následující úrovni:

kompetence k učení

dítě ukončující předškolní vzdělávání

- soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů
- získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích a v dalším učení
- má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije
- klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo

- učí se nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům
- odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých
- pokud se mu dostává uznání a ocenění, učí se s chutí

kompetence k řešení problémů

dítě ukončující předškolní vzdělávání

- všímá si dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem
- řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého
- problémy řeší na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadních zkušeností, fantazii a představivost
- při řešení myšlenkových i praktických problémů užívá logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích
- zpřesňuje si početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti
- rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit
- chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou; uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit
- nebojí se chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu

komunikativní kompetence

dítě ukončující předškolní vzdělávání

- ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog

- dokáže se vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)
- domlouvá se gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci
- v běžných situacích komunikuje bez zábran a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou
- ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní
- průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím
- dovede využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.)
- ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit; má vytvořeny elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku

sociální a personální kompetence

dítě ukončující předškolní vzdělávání

- samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej
- uvědomuje si, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky
- dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost
- ve skupině se dokáže prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy
- napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí
- spolupodílí se na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobí se jim při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích se chová obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout
- je schopno chápat, že lidé se různí a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečným
- chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování

dítě ukončující předškolní vzdělávání

- svoje činnosti a hry se učí plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat
- dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
- odhaduje rizika svých nápadů, jde za svým záměrem, ale také dokáže měnit cesty a přizpůsobovat se daným okolnostem
- chápe, že se může o tom, co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá
- má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých
- zajímá se o druhé i o to, co se kolem děje; je otevřený aktuálnímu dění
- chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevšímavost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky
- má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami, i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat
- spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat
- uvědomuje si svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu
- ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit
- dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)

Hlavní záměry programu

Program je koncipován tak, aby vyhovoval zvláštním individuálním potřebám i kulturním tradicím naší země. Řada rysů je společných všem třídám v MŠ:

- ❖ *Důraz na individuální přístup ke každému dítěti.*
- ❖ *Vedení dětí k samostatnému rozhodování – k volbě a odpovědnosti.*
- ❖ *Rozvíjení schopností, znalostí a dovedností dětí prostřednictvím plánované činnosti, center aktivit a pozorování.*
- ❖ *Důraz na účast rodiny.*

V tomto programu je kladen důraz na osobnost dítěte, na možnost jeho volby, výběru činnosti a věnování se jí celým srdcem. Děti pracují v moderním bezpečném uspořádání třídy v tzv. **centrech aktivit**, která jsou pro děti označena obrázkem a názvem – **hudba, domácnost, velké a**

malé kostky, stolní manipulační hry, ateliér, dílna, pokusy a objevy, dramatické hry, knihy a písmena. Centra (koutky) jsou vybavena standardním typizovaným a novým nábytkem pro děti, který je v úrovni očí dětí, je zde dostatek materiálu, hraček, pomůcek a dalšího vybavení, vše je dětem dostupné, dále je zde zachována určitá intimita, soukromí skupinky dětí. Tento program učí děti hrou a praktickou činností (např. děti vaří čaj, polévku v domácnosti apod.)

Úspěch celé práce v MŠ závisí na týmové spolupráci, vzájemného respektu, tolerance a úctě, na klidném, příjemném a veselém přístupu k dětem, k sobě navzájem, dostatku citových podnětů.

Činnosti dětí budou organizovány tak, aby na ně blahodárně působily, aby byly zajímavé a podnětné. Vodítkem budou **třídní týdenní plány** s daným tématem, které bude rozpracováno v tzv. "**pavoučcích**". Využívat budou učitelky zejména formy skupinové, individuální i frontální činnosti. Budou uplatňovány aktivity spontánní i řízené, vzájemně provázané a vyvážené, v poměru odpovídajícím potřebám a možnostem předškolního dítěte.

Tým MŠ může dle svých nápadů a fantazie vytvořit i samostatný týdenní i měsíční projekt na dané téma dle vhodnosti a obsahu. Učitelky budou vycházet vstříc zájmům a potřebám dětí, využívat integrovaného učení hrou, využívat individuálního stylu učení dítěte, do vzdělávací práce zahrnovat všechny činnosti – hudební, jazykové, matematické, tělesné, rozumové, pracovní, výtvarné, dramatické apod.

Vzdělávací oblasti dle RVP PV, které program naplňuje

- 1. Dítě a jeho tělo**
- 2. Dítě a jeho psychika**
- 3. Dítě a ten druhý**
- 4. Dítě a společnost**
- 5. Dítě a svět**

Pozn. Níže uvedené oblasti podrobně uvádíme pro přehled rodičům toho, co uvádí RVP PV.

Dítě a jeho tělo

Záměrem vzdělávacího úsilí pedagoga v oblasti biologické je stimulovat a podporovat růst a neurosvalový vývoj dítěte, podporovat jeho fyzickou pohodu, zlepšovat jeho tělesnou zdatnost i pohybovou a zdravotní kulturu, podporovat rozvoj jeho pohybových i manipulačních dovedností, učit je sebeobslužným dovednostem a vést je k zdravým životním návykům a postojům.

Dílčí vzdělávací cíle (pedagog u dítěte podporuje)

- uvědomění si vlastního těla

- rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsah pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládnutí pohybového aparátu a tělesných funkcí
- rozvoj a užívání všech smyslů
- rozvoj fyzické i psychické zdatnosti
- osvojení si věku přiměřených praktických dovedností
- osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví, o pohybových činnostech a jejich kvalitě
- osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí
- vytváření zdravých životních návyků a postojů jako základů zdravého životního stylu

Vzdělávací nabídka (co pedagog dítěti nabízí)

- lokomoční pohybové činnosti (chůze, běh, skoky a poskoky, lezení), nelokomoční pohybové činnosti (změny poloh a pohybů těla na místě) a jiné činnosti (základní gymnastika, turistika, sezónní činnosti, míčové hry apod.)
- manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují a jejich praktickým používáním
- zdravotně zaměřené činnosti (vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení)
- smyslové a psychomotorické hry
- konstruktivní a grafické činnosti
- hudební a hudebně pohybové hry a činnosti
- jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí apod.
- činnosti zaměřené k poznávání lidského těla a jeho částí
- příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků
- činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí
- příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (hrozcích při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi), k prevenci nemoci, nezdravých návyků a závislostí

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- zachovávat správné držení těla
- zvládnout základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku)
- koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou
- vědomě napodobit jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu
- ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem
- vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.)
- ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.)

- zvládnout sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (starat se o osobní hygienu, přijímat stravu a tekutinu, umět stolovat, postarat se o sebe a své osobní věci, oblékat se, svlékat, obouvat apod.)
- zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.)
- pojmenovat části těla, některé orgány (včetně pohlavních), znát jejich funkce, mít povědomí o těle a jeho vývoji, (o narození, růstu těla a jeho proměnách), znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím, s pohybem a sportem
- rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých
- mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, o významu aktivního pohybu a zdravé výživy
- mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc (kam se obrátit, koho přivolat, jakým způsobem apod.)
- zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a nářadím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami

Dítě a jeho psychika

Záměrem vzdělávacího úsilí pedagoga v oblasti psychologické je podporovat duševní pohodu, psychickou zdatnost a odolnost dítěte, rozvoj jeho intelektu, řeči a jazyka, poznávacích procesů a funkcí, jeho citů i vůle, stejně tak i jeho sebepojetí a sebenahlížení, jeho kreativity a sebevyjádření, stimulovat osvojování a rozvoj jeho vzdělávacích dovedností a povzbuzovat je v dalším rozvoji, poznávání a učení.

Tato oblast zahrnuje tři „podoblasti“:

1. Jazyk a řeč
2. Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace
3. Sebepojetí, city a vůle.

1. Jazyk a řeč

Dílčí vzdělávací cíle (pedagog u dítěte podporuje)

- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování)
- rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu
- osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní, rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka i další formy sdělení verbální i neverbální (výtvarné, hudební, pohybové, dramatické)

Vzdělávací nabídka (pedagog dítěti nabízí)

- artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, hry se slovy, slovní hádanky, vokální činnosti

- společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.)
- komentování zážitků a aktivit, vyřizování vzkazů a zpráv
- samostatný slovní projev na určité téma
- poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů, sledování filmových a divadelních pohádek a příběhů
- vyprávění toho, co dítě slyšelo nebo co shlédlo
- přednes, recitace, dramatizace, zpěv
- grafické napodobování symbolů, tvarů, čísel, písmen
- prohlížení a „čtení“ knížek
- hry a činnosti zaměřené k poznávání a rozlišování zvuků, užívání gest
- činnosti a příležitosti seznamující děti s různými sdělovacími prostředky (noviny, časopisy, knihy, audiovizuální technika)

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči
- pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách
- vést rozhovor (naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, ptát se)
- domluvit se slovy i gesty, improvizovat
- porozumět slyšenému (zachytit hlavní myšlenku příběhu, sledovat děj a zopakovat jej ve správných větách)
- formulovat otázky, odpovídat, hodnotit slovní výkony, slovně reagovat
- učit se nová slova a aktivně je používat (ptát se na slova, kterým nerozumí)
- naučit se zpaměti krátké texty (reprodukovat říkanky, písničky, pohádky, zvládnout jednoduchou dramatickou úlohu apod.)
- sledovat a vyprávět příběh, pohádku
- popsat situaci (skutečnou, podle obrázku)
- chápat slovní vtíp a humor
- sluchově rozlišovat začáteční a koncové slabiky a hlásky ve slovech
- utvořit jednoduchý rým
- poznat a vymyslet jednoduchá synonyma, homonyma a antonyma
- rozlišovat některé obrazné symboly (piktogramy, orientační a dopravní značky, označení nebezpečí apod.) a porozumět jejich významu i jejich komunikativní funkci
- sledovat očima zleva doprava
- poznat některá písmena a číslice, popř. slova
- poznat napsané své jméno
- projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu, hudbu, sledovat divadlo, film, užívat telefon

2. Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace

Dílčí vzdělávací cíle (pedagog u dítěte podporuje)

- rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie
- rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření)
- posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.)
- vytváření pozitivního vztahu k intelektuálním činnostem a k učení, podpora a rozvoj zájmu o učení
- osvojení si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkci (abeceda, čísla)
- vytváření základů pro práci s informacemi

Vzdělávací nabídka (pedagog dítěti nabízí)

- přímé pozorování přírodních, kulturních i technických objektů i jevů v okolí dítěte, rozhovor o výsledku pozorování
- záměrné pozorování běžných objektů a předmětů, určování a pojmenovávání jejich vlastností (velikost, barva, tvar, materiál, dotek, chuť, vůně, zvuky), jejich charakteristických znaků a funkcí
- motivovaná manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností
- konkrétní operace s materiálem (třídění, přiřazování, uspořádání, odhad, porovnávání apod.)
- spontánní hra, volné hry a experimenty s materiálem a předměty
- smyslové hry, nejrůznější činnosti zaměřené na rozvoj a cvičení postřehu a vnímání, zrakové a sluchové paměti, koncentrace pozornosti apod.
- námětové hry a činnosti
- hry nejrůznějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (kognitivní, imaginativní, výtvarné, konstruktivní, hudební, taneční či dramatické aktivity)
- řešení myšlenkových i praktických problémů, hledání různých možností a variant
- hry a činnosti zaměřené ke cvičení různých forem paměti (mechanické a logické, obrazné a pojmové)
- činnosti zaměřené k vytváření (chápání) pojmů a osvojování poznatků (vysvětlování, objasňování, odpovědi na otázky, práce s knihou, s obrazovým materiálem, s médií apod.)
- činnosti zaměřené na poznávání jednoduchých obrazně znakových systémů (písmena, číslice, piktogramy, značky, symboly, obrazce)
- hry a praktické úkony procvičující orientaci v prostoru i v rovině
- činnosti zaměřené k seznamování se s elementárními číselnými a matematickými pojmy a jejich symbolikou (číselná řada, číslice, základní geometrické tvary, množství apod.) a jejich smysluplné praktické aplikaci
- činnosti zasvěcující dítě do časových pojmů a vztahů souvisejících s denním řádem, běžnými proměnami a vývojem a přibližující dítěti přirozené časové i logické posloupnosti dějů, příběhů, událostí apod.

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- vědomě využívat všech smyslů, záměrně pozorovat, postřehovat, všimnout si (nového, změněného, chybějícího)
- záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost
- poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- přemýšlet, vést jednoduché úvahy a to, o čem přemýšlí a uvažuje, také vyjádřit

- zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky, podobu a rozdíl, charakteristické rysy předmětů či jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi)
- vnímat, že je zajímavé dozvídat se nové věci, využívat zkušeností k učení
- postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí
- chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat (porovnávat, uspořádávat a třídit soubory předmětů podle určitého pravidla, orientovat se v elementárním počtu cca do šesti, chápat číselnou řadu v rozsahu první desítky, poznat více, stejně, méně, první, poslední apod.)
- chápat prostorové pojmy (vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.), elementární časové pojmy (teď, dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok), orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase
- naučit se nazpaměť krátké texty, úmyslně si zapamatovat a vybavit
- řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně, předkládat „nápady“
- nalézat nová řešení nebo alternativní k běžným
- vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických) i ve slovních výpovědích k nim

3. Sebepojetí, city, vůle

Dílčí vzdělávací cíle (pedagog u dítěte podporuje)

- poznávání sebe sama, rozvoj pozitivních citů ve vztahu k sobě (uvědomění si vlastní identity, získání sebevědomí, sebedůvěry, osobní spokojenosti)
- získání relativní citové samostatnosti
- rozvoj schopnosti sebeovládání
- rozvoj schopnosti citové vztahy vytvářet, rozvíjet je a city plně prožívat
- rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit
- rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, cítění a prožívání
- získání schopnosti záměrně řídit svoje chování a ovlivňovat vlastní situaci

Vzdělávací nabídka (pedagog dítěti nabízí)

- spontánní hra
- činnosti zajišťující spokojenost a radost, činnosti vyvolávající veselí a pohodu
- činnosti přiměřené silám a schopnostem dítěte a úkoly s viditelným cílem a výsledkem, v nichž může být dítě úspěšné
- činnosti nejrozličnějšího zaměření vyžadující (umožňující) samostatné vystupování, vyjadřování, obhajování vlastních názorů, rozhodování a sebehodnocení
- příležitosti a hry pro rozvoj vůle, vytrvalosti a sebeovládání
- cvičení organizačních dovedností
- estetické a tvůrčí aktivity (slovesné, výtvarné, dramatické, literární, hudební, pohybové a další)
- sledování pohádek a příběhů obohacujících citový život dítěte
- cvičení v projevu citů (zvláště kladných), v sebekontrolě a v sebeovládání (zvláště emocí záporných, např. hněvu, zlosti, úzkosti apod.)

- hry na téma rodiny, přátelství apod.
- výlety do okolí (do přírody, návštěvy dětských kulturních akcí apod.)
- činnosti zaměřené k poznávání různých lidských vlastností; záměrné pozorování, čím se lidé mezi sebou liší (fyzické i psychické vlastnosti, dovednosti, schopnosti, city, vlastnosti dané pohlavními rozdíly, věkem, zeměpisným místem narození, jazykem) a v čem jsou si podobní
- dramatické činnosti (předvádění a napodobování různých typů chování člověka v různých situacích), mimické vyjadřování nálad (úsměv, pláč, hněv, zlobu, údiv, vážnost apod.)
- činnosti vedoucí dítě k identifikaci sebe sama a k odlišení od ostatních

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- odloučit se na určitou dobu od rodičů a blízkých, být aktivní i bez jejich opory
- uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je
- rozhodovat o svých činnostech
- ve známých a opakujících se situacích a v situacích, kterým rozumí, ovládat svoje city a přizpůsobovat jim své chování
- vyjádřit souhlas i nesouhlas, říci „ne“ v situacích, které to vyžadují (v ohrožujících, nebezpečných či neznámých situacích), odmítnout se podílet na nedovolených či zakázaných činnostech apod.
- uvědomovat si své možnosti i limity (své silné i slabé stránky)
- přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch a vyrovnat se s ním, učit se hodnotit svoje osobní pokroky
- prožívat radost ze zvládnutého a poznaného
- vyvinout volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení
- respektovat předem vyjasněná a pochopená pravidla, přijímat vyjasněné a zdůvodněné povinnosti
- zorganizovat hru
- uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky (lásku, soucítění, radost, spokojenost i strach, smutek, odmítání), rozlišovat citové projevy v důvěrném (rodinném) a cizím prostředí
- prožívat a dětským způsobem projevovat, co cítí (soucit, radost, náklonnost), snažit se ovládat své afektivní chování (odložit splnění svých osobních přání, zklidnit se, tlumit vztek, zlost, agresivitu apod.)
- být citlivé ve vztahu k živým bytostem, k přírodě i k věcem
- těšit se z hezkých a příjemných zážitků, z přírodních i kulturních krás i setkávání se s uměním
- zachytit a vyjádřit své prožitky (slovně, výtvarně, pomocí hudby, hudebně pohybovou či dramatickou improvizací apod.)

Dítě a ten druhý

Záměrem vzdělávacího úsilí pedagoga v interpersonální oblasti je podporovat utváření vztahů dítěte k jinému dítěti či dospělému, posilovat, kultivovat a obohacovat jejich vzájemnou komunikaci a zajišťovat pohodu těchto vztahů.

Dílčí vzdělávací cíle (pedagog u dítěte podporuje)

- seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému
- osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem
- posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem (v rodině, v mateřské škole, v dětské herní skupině apod.)
- vytváření prosociálních postojů (rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, přizpůsobivosti apod.)
- rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních
- rozvoj kooperativních dovedností
- ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s druhými dětmi i dospělými

Vzdělávací nabídka (pedagog dítěti nabízí)

- běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i s dospělým
- sociální a interaktivní hry, hraní rolí, dramatické činnosti, hudební a hudebně pohybové hry, výtvarné hry a etudy
- společenské hry, společné aktivity nejružnějšího zaměření
- kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinkách
- společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému
- aktivity podporující sblížení dětí
- aktivity podporující uvědomování si vztahů mezi lidmi (kamarádství, přátelství, vztahy mezi oběma pohlavími, úcta ke stáří apod.)
- hry, přirozené i modelové situace, při nichž se dítě učí přijímat a respektovat druhého
- činnosti zaměřené na porozumění pravidlům vzájemného soužití a chování, spolupodílení se na jejich tvorbě
- hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se, pomoci mu, ke schopnosti vyřešit vzájemný spor apod.
- činnosti zaměřené na poznávání sociálního prostředí, v němž dítě žije - rodina (funkce rodiny, členové rodiny a vztahy mezi nimi, život v rodině, rodina ve světě zvířat) - mateřská škola (prostředí, vztahy mezi dětmi i dospělými, kamarádi)
- hry a situace, kde se dítě učí chránit soukromí a bezpečí své i druhých
- četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- navazovat kontakty s dospělým, kterému je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho
- porozumět běžným projevům vyjádření emocí a nálad
- přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství
- odmítnout komunikaci, která je mu nepřijemná
- uvědomovat si svá práva ve vztahu k druhému, přiznávat stejná práva druhým a respektovat je
- chápat, že všichni lidé (dětí) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené
- uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého (obhajovat svůj postoj nebo názor, respektovat jiný postoj či názor), přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou
- spolupracovat s ostatními
- dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, v mateřské škole, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla

- respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod.
- vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.)
- bránit se projevům násilí jiného dítěte, ubližování, ponižování apod.
- chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi, staršími i dospělými jedinci, v případě potřeby požádat druhého o pomoc (pro sebe i pro jiné dítě)

Dítě a společnost

Záměrem vzdělávacího úsilí pedagoga v oblasti sociálně - kulturní je uvést dítě do společnosti ostatních lidí a do pravidel soužití s ostatními, uvést je do světa materiálních i duchovních hodnot, do světa kultury a umění, pomoci dítěti osvojit si potřebné dovednosti, návyky i postoje a umožnit mu aktivně se podílet na utváření společenské pohody ve svém sociálním prostředí.

Dílčí vzdělávací cíle (pedagog u dítěte podporuje)

- poznávání pravidel společenského soužití a jejich spoluvytváření v rámci přirozeného sociokulturního prostředí, porozumění základním projevům neverbální komunikace obvyklým v tomto prostředí
- rozvoj schopnosti žít ve společnosti ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané
- rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevovat se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny
- vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách
- seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije
- vytváření povědomí o existenci ostatních kultur a národností
- vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňujících tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevovat
- rozvoj společenského i estetického vkusu

Vzdělávací nabídka (pedagog dítěti nabízí)

- běžné každodenní setkávání s pozitivními vzory vztahů a chování
- aktivity vhodné pro přirozenou adaptaci dítěte v prostředí mateřské školy
- spoluvytváření přiměřeného množství jasných a smysluplných pravidel soužití ve třídě
- různorodé společné hry a skupinové aktivity (námětové hry, dramatizace, konstruktivní a výtvarné projekty apod.) umožňující dětem spolupodílet se na jejich průběhu i výsledcích
- přípravy a realizace společných zábav a slavností (oslavy výročí, slavnosti v rámci zvyků a tradic, sportovní akce, kulturní programy apod.)
- tvůrčí činnosti slovesné, literární, dramatické, výtvarné, hudební, hudebně pohybové, dramatické apod. podněcující tvořivost a nápaditost dítěte, estetické vnímání i vyjadřování a tříbení vkusu
- receptivní slovesné, literární, výtvarné či dramatické činnosti (poslech pohádek, příběhů, veršů, hudebních skladeb a písní, sledování dramatizací, divadelních scének)

- setkávání se s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním mimo mateřskou školu, návštěvy kulturních a uměleckých míst a akcí zajímavých pro předškolní dítě
- hry zaměřené k poznávání a rozlišování různých společenských rolí (dítě, dospělý, rodič, učitelka, žák, role dané pohlavím, profesní role, herní role) a osvojování si rolí, do nichž se dítě přirozeně dostává
- aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce) a mravní hodnoty (dobro, zlo, spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.) v jednání lidí
- hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (využívání praktických ukázek z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností apod.)
- aktivity přibližující dítěti svět kultury a umění a umožňující mu poznat rozmanitost kultur (výtvarné, hudební a dramatické činnosti, sportovní aktivity, zábavy, účast dětí na kulturních akcích, návštěvy výstav, divadelních a filmových představení, využívání příležitostí seznamující dítě přirozeným způsobem s různými tradicemi a zvyky běžnými v jeho kulturním prostředí apod.)

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (zdravit známé děti i dospělé, rozloučit se, poprosit, poděkovat, vzít si slovo až když druhý domluví, požádat o pomoc, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn apod.)
- pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat
- chovat se a jednat na základě vlastních pohnutek a zároveň s ohledem na druhé
- začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti
- porozumět běžným neverbálním projevům citových prožitků a nálad druhých
- adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy i jeho běžných proměn (vnímat základní pravidla jednání ve skupině, podílet se na nich a řídit se jimi, podřídit se rozhodnutí skupiny, přizpůsobit se společnému programu, spolupracovat, přijímat autoritu) a spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody
- vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení (v jednoduchých situacích samostatně, jinak s pomocí)
- utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat (doma, v mateřské škole i na veřejnosti)
- chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem, bez predsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí
- dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát fair
- uvědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování, že se mohou chovat neočekávaně, proti pravidlům, a tím ohrožovat pohodu i bezpečí druhých; odmítat společensky nežádoucí chování (např. lež, nespravedlnost, ubližování, lhostejnost či agresivitu), chránit se před ním a v rámci svých možností se bránit jeho důsledkům (vyhýbat se komunikaci s lidmi, kteří se takto chovají)
- zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, věcmi denní potřeby, s knížkami, s penězi apod.
- vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo)
- zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.)
- vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální (zaspívat píseň, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji, sledovat a rozlišovat rytmus)

Dítě a svět

Záměrem vzdělávacího úsilí pedagoga v environmentální oblasti je založit u dítěte elementární povědomí o okolním světě a jeho dění, o vlivu člověka na životní prostředí – počínaje nejbližším okolím a konče globálními problémy celosvětového dosahu – a vytvořit elementární základy pro otevřený a odpovědný postoj dítěte (člověka) k životnímu prostředí.

Dílčí vzdělávací cíle (pedagog u dítěte podporuje)

- seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu
- vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách
- poznávání jiných kultur
- pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit
- osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy
- rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách
- rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám
- vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, s živou a neživou přírodou, lidmi, společností, planetou Zemí

Vzdělávací nabídka (pedagog dítěti nabízí)

- přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí, výlety
- aktivity zaměřené k získávání praktické orientace v obci (vycházky do ulic, návštěvy obchodů, návštěvy důležitých institucí, budov a dalších pro dítě významných objektů)
- sledování událostí v obci a účast na akcích, které jsou pro dítě zajímavé
- poučení o možných nebezpečných situacích a dítěti dostupných způsobech, jak se chránit (dopravní situace, manipulace s některými předměty a přístroji, kontakt se zvířaty, léky, jedovaté rostliny, běžné chemické látky, technické přístroje, objekty a jevy, požár, povodeň a jiné nebezpečné situace a další nepříznivé přírodní a povětrnostní jevy), využívání praktických ukázek varujících dítě před nebezpečím
- hry a aktivity na téma dopravy, cvičení bezpečného chování v dopravních situacích, kterých se dítě běžně účastní, praktický nácvik bezpečného chování v některých dalších situacích, které mohou nastat
- praktické užívání technických přístrojů, hraček a dalších předmětů a pomůcek, se kterými se dítě běžně setkává
- přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (příroda živá i neživá, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období)
- práce s literárními texty, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií a dalších médií
- kognitivní činnosti (kladení otázek a hledání odpovědí, diskuse nad problémem, vyprávění, poslech, objevování)

- praktické činnosti, na jejichž základě se dítě seznamuje s různými přírodními i umělými látkami a materiály ve svém okolí a jejichž prostřednictvím získává zkušenosti s jejich vlastnostmi (praktické pokusy, zkoumání, manipulace s různými materiály a surovinami)
- využívání přirozených podnětů, situací a praktických ukázek v životě a okolí dítěte k seznamování dítěte s elementárními dějstvími srozumitelnými reáliemi o naší republice
- pozorování životních podmínek a stavu životního prostředí, poznávání ekosystémů (les, louka, rybník apod.)
- ekologicky motivované hravé aktivity (ekohry)
- smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstitelské a chovatelské činnosti, činnosti zaměřené k péči o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí (doma, v budově mateřské školy, v blízkém okolí)
- zvládat běžné činnosti a požadavky na dítě kladené i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.)
- uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit (vědět, jak se nebezpečí vyhnout, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc)
- osvojit si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi
- mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte
- vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý - jak svět přírody, tak i svět lidí (mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě Zemi, vesmíru apod.)
- všimnout si změn a dění v nejbližším okolí
- porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé (všechno kolem se mění, vyvíjí, pohybuje a proměňuje a že s těmito změnami je třeba v životě počítat), přizpůsobovat se běžně proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole
- mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí
- rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, všimnout si nepořádků a škod, upozornit na ně
- pomáhat pečovat o okolní životní prostředí (dbát o pořádek a čistotu, nakládat vhodným způsobem s odpady, starat se o rostliny, spoluvytvářet pohodu prostředí, chránit přírodu v okolí, živé tvory apod.)

Výstupy jsou formulovány pro dobu, kdy dítě předškolní vzdělávání ukončuje, s tím, že jejich dosažení **není pro dítě povinné**. Každé dítě může v čase, kdy opouští mateřskou školu, dosahovat těchto výstupů v míře odpovídající jeho individuálním potřebám a možnostem. Pedagog má při své práci sledovat proces osvojování těchto způsobilostí jak v rámci třídy dětí, tak u jednotlivých dětí a postupovat tak, aby děti získávaly co nejvíce.

3. Podmínky předškolního vzdělávání

Věcné podmínky

- Mateřská škola má dostatečně velké prostory (podlahová plocha i objem vzduchu atd. dle příslušného předpisu) a takové prostorové uspořádání, které vyhovuje nejruznějším skupinovým i individuálním činnostem dětí.
- Vybavení hračkami, pomůckami, náčiním, materiály a doplňky odpovídá počtu dětí i jejich věku; je průběžně obnovováno a doplňováno a pedagogy plně využíváno.
- Hračky, pomůcky, náčiní a další doplňky nebo alespoň jejich podstatná část je umístěna tak, aby je děti dobře viděly, mohly si je samostatně brát a zároveň se vyznaly v jejich uložení; jsou stanovena pravidla pro jejich využívání pedagogy i dětmi.
- Děti se samy svými výtvary podílejí na úpravě a výzdobě interiéru budovy. Prostředí je upraveno tak, aby dětské práce byly dětem přístupné a mohli je shlédnout i jejich rodiče.

Prostor tříd a heren je rozdělen do částí, které stimulují děti ke hře a práci, tzv. center aktivit. Jsou to pracovní koutky, které umožňují hru i tvůrčí práci jednotlivcům i skupině dětí. Děti se učí tím, že si hrají a pracují s různými předměty a materiály, které jsou k dispozici v každém z center.

Životospráva

- Dětem je poskytována plnohodnotná a vyvážená strava (dle předpisu). Je zachována vhodná skladba jídelníčku, dodržována zdravá technologie přípravy pokrmů a nápojů, děti mají stále k dispozici ve třídě dostatek tekutin a mezi jednotlivými podávanými pokrmy jsou dodržovány vhodné intervaly. Je nepřijatelné násilně nutit děti do jídla.
- Je zajištěn pravidelný denní rytmus a řád, který je však současně natolik flexibilní, aby umožňoval organizaci činností v průběhu dne přizpůsobit potřebám a aktuální situaci (aby např. rodiče mohli své děti přivádět podle svých možností, aby bylo možné reagovat na neplánované události v životě mateřské školy apod.).
- Děti jsou každodenně a dostatečně dlouho venku, program činností je přizpůsobován okamžité kvalitě ovzduší.
- Děti mají dostatek volného pohybu nejen na zahradě, ale i v interiéru mateřské školy.
- V denním programu je respektována individuální potřeba aktivity, spánku a odpočinku jednotlivých dětí (např. dětem s nižší potřebou spánku je nabízen jiný klidný program namísto odpočinku na lůžku apod.). Nenutíme děti ke spánku na lůžku.

Psychosociální podmínky

- Děti i dospělí se cítí v prostředí mateřské školy dobře, spokojeně, jistě a bezpečně.
- Nově přichozí dítě má možnost postupně se adaptovat na nové prostředí i situaci.
- Pedagogové respektují potřeby dětí (obecně lidské, vývojové a individuální), reagují na ně a napomáhají v jejich uspokojování (jednají nenásilně, přirozeně a citlivě, navozují situace pohody, klidu, relaxace apod.). Děti nejsou neúměrně zatěžovány, či neurotizovány spěchem a chvatem.
- Všechny děti mají rovnocenné postavení a žádné z nich není zvýhodňováno ani znevýhodňováno. Jakékoliv projevy nerovností, podceňování a zesměšňování dětí jsou nepřijatelné.
- Volnost a osobní svoboda dětí je dobře vyvážená s nezbytnou mírou omezení, vyplývajících z nutnosti dodržovat v mateřské škole potřebný řád a učit děti pravidlům soužití.
- Dětem se dostává jasných a srozumitelných pokynů. Třída je pro děti kamarádkým společenstvím, v němž jsou zpravidla rády.
- Pedagogický styl (způsob), jakým jsou děti vedeny, je podporující, sympatizující, projevuje se přímou, vstřícnou, empatickou a naslouchající komunikací pedagoga s dětmi. Je vyloučeno manipulování s dítětem, zbytečné organizování dětí z obavy o časové prostoje, podporování nezdravé soutěživosti dětí. Jakákoli komunikace s dítětem, kterou dítě pociťuje jako násilí, je nepřijatelná.
- Je uplatňován pedagogický styl s nabídkou, který počítá s aktivní spoluúčastí a samostatným rozhodováním dítěte. Vzdělávací nabídka odpovídá mentalitě předškolního dítěte a potřebám jeho života (je dítěti tematicky blízká, jemu pochopitelná, přiměřeně náročná, dítěti užitečná a prakticky využitelná.)
- Pedagog se vyhýbá negativním slovním komentářům a podporuje děti v samostatných pokusech, je uznalý, dostatečně oceňuje a vyhodnocuje konkrétní projevy a výkony dítěte a přiměřeně na ně reaguje pozitivním oceněním, vyvaruje se paušálních pochval stejně jako odsudků.
- Ve vztazích mezi dospělými i mezi dětmi se projevuje vzájemná důvěra, tolerance, ohleduplnost a zdvořilost, solidarita, vzájemná pomoc a podpora. Dospělí se chovají důvěryhodně a spolehlivě (autenticky).
- Pedagog se programově věnuje neformálním vztahům dětí ve třídě a nenásilně je ovlivňuje prosociálním směrem (prevence šikany a jiných sociálně patologických jevů u dětí).

Organizace

Organizační zajištění chodu mateřské školy je plně vyhovující, jestliže:

- Denní řád je dostatečně pružný, umožňuje reagovat na individuální možnosti dětí, na jejich aktuální či aktuálně změněné potřeby.

- Děti nacházejí potřebné zázemí, klid, bezpečí i soukromí.
- Poměr spontánních a řízených činností je v denním programu vyvážený, a to včetně aktivit, které mateřská škola organizuje nad rámec běžného programu.
- Děti mají dostatek času i prostoru pro spontánní hru, aby ji mohly dokončit nebo v ní později pokračovat.
- Veškeré aktivity jsou organizovány tak, aby děti byly podněcovány k vlastní aktivitě a experimentování, aby se zapojovaly do organizace činností, pracovaly svým tempem apod.
- Jsou vytvářeny podmínky pro individuální, skupinové i frontální činnosti, děti mají možnost účastnit se společných činností v malých, středně velkých i velkých skupinách. Do denního programu jsou pravidelně zařazovány řízené zdravotně preventivní pohybové aktivity.
- Je dostatečně dbáno na osobní soukromí dětí. Pokud to děti potřebují, mají možnost uchýlit se do klidného koutku a neúčastnit se společných činností, stejně tak i možnost soukromí při osobní hygieně apod.
- Plánování činností vychází z potřeb a zájmů dětí, vyhovuje individuálním vzdělávacím potřebám a možnostem dětí.

Řízení mateřské školy

- Povinnosti, pravomoci a úkoly všech pracovníků jsou jasně vymezeny náplněmi prací a organizačním řádem MŠ.
- Je vytvořen funkční informační systém, a to jak uvnitř mateřské školy, tak navenek.
- Při vedení zaměstnanců ředitelka vytváří ovzduší vzájemné důvěry a tolerance, zapojuje spolupracovníky do řízení mateřské školy, ponechává jim dostatek pravomocí a respektuje jejich názor. Podporuje a motivuje spoluúčast všech členů týmu na rozhodování o zásadních otázkách školního programu.
- Ředitelka školy vyhodnocuje práci všech zaměstnanců, pozitivně zaměstnance motivuje a podporuje jejich vzájemnou spolupráci.
- Pedagogický sbor pracuje jako tým, zve ke spolupráci rodiče.
- Ředitelka vypracovává školní vzdělávací program ve spolupráci s ostatními členy pedagogického týmu. Kontrolní a evaluační činnosti zahrnují všechny stránky chodu mateřské školy, jsou smysluplné a užitečné. Z výsledků jsou vyvozovány závěry pro další práci.
- Mateřská škola spolupracuje se zřizovatelem a dalšími orgány státní správy a samosprávy, s nejbližší základní školou, popřípadě i jinými organizacemi v místě mateřské školy a s odborníky poskytujícími pomoc zejména při řešení individuálních výchovných a vzdělávacích problémů dětí.

Personální a pedagogické zajištění

- Všichni pracovníci, kteří pracují v mateřské škole jako pedagogové, mají předepsanou odbornou kvalifikaci.
- Pedagogický sbor, resp. pracovní tým funguje na základě jasně vymezených a společně vytvořených pravidel.
- Pedagogové se sebevzdělávají, ke svému dalšímu vzdělávání přistupují aktivně.
- Ředitelka podporuje profesionalizaci pracovního týmu, sleduje udržení a další růst profesních kompetencí všech pedagogů (včetně svojí osoby), vytváří podmínky pro jejich další systematické vzdělávání²⁶.
- Služby pedagogů jsou organizovány takovým způsobem, aby byla vždy a při všech činnostech zajištěna dětem optimální pedagogická péče.
- Pedagogové jednají, chovají se a pracují profesionálním způsobem (v souladu se společenskými pravidly a pedagogickými a metodickými zásadami výchovy a vzdělávání předškolních dětí).
- Specializované služby, jako je logopedie, či jiná péče o děti se speciálními vzdělávacími potřebami, ke kterým předškolní pedagog sám není dostatečně kompetentní, jsou zajišťovány ve spolupráci s příslušnými odborníky (speciálními pedagogy, školními či poradenskými psychology, lékaři, aj.).

Spolupráce rodičů

- Ve vztazích mezi pedagogy a rodiči by měla panovat oboustranná důvěra a otevřenost, vstřícnost, porozumění, respekt a ochota spolupracovat. Spolupráce funguje na základě partnerství.
- Pedagogové sledují konkrétní potřeby jednotlivých dětí, resp. rodin, snaží se jim porozumět a vyhovět.
- Rodiče mají možnost podílet se na dění v mateřské škole, účastnit se různých programů, dle svého zájmu zde vstupovat do her svých dětí. Jsou pravidelně a dostatečně informováni o všem, co se v mateřské škole děje. Projeví-li zájem, mohou se spolupodílet při plánování programu mateřské školy, při řešení vzniklých problémů apod.
- Pedagogové pravidelně informují rodiče o prospívání jejich dítěte i o jeho individuálních pokrocích v rozvoji i učení. Domlouvají se s rodiči o společném postupu při jeho výchově a vzdělávání.
- Pedagogové chrání soukromí rodiny a zachovávají diskretnost v jejích svěřených vnitřních záležitostech. Jednají s rodiči ohleduplně, taktně, s vědomím, že pracují s důvěrnými informacemi. Nezasahují do života a soukromí rodiny, varují se přílišné horlivosti a poskytování nevyžádaných rad.
- Mateřská škola podporuje rodinnou výchovu a pomáhá rodičům v péči o dítě; nabízí rodičům poradenský servis i nejrůznější osvětové aktivity v otázkách výchovy a vzdělávání předškolních dětí.

4. Organizace vzdělávání

Třídy jsou **heterogenní (smíšené)**, ve věku od 3 – 6,5 let, sourozenci bývají společně ve třídě. Na přání rodičů mohou být společně umístěny děti, které se již znají – kamarádi nebo ke zvolené učitelce, do zvolené třídy. Třídy nejsou zaměřené, je zde všestrannost.

Časový rozvrh dne pobytu dětí v MŠ

6,00 - 8,30 spontánní ranní hry, zájmové činnosti, individuální přístup učitelky k dětem, pohybové aktivity, spolupráce s rodinou

8,30 - 9,00 hygiena, snídaně

9,00 - 10,00 ranní kruh, řízené činnosti v centrech

10,00 - 11,45 převlékání, pobyt venku, hygiena

11,45 - 12,30 oběd, hygiena

12,30 – 14,00 spánek - „spáčí“, odpočinek + individuální činnosti s dětmi, klidné hry dětí – „nespáčí“

14,00 – 14,30 hygiena, svačina

14,30 – 16,00 odpolední zájmové činnosti, spontánní hry a individuální přístup k dětem, spolupráce s rodinou, hry se členy rodiny

Výše uvedené časové údaje jsou orientační, nejsou vždy závazné.

Denní režim je vyhovující, jestliže:

- je dostatečně pružný, umožňuje reagovat na individuální možnosti dětí, na jejich aktuální či aktuálně změněné potřeby,
- je poměr spontánních a řízených aktivit v denním programu vyvážený, a to i včetně aktivit, které mateřská škola organizuje nad rámec běžného programu
- děti mají dostatek času i prostoru pro spontánní hru,
- jsou vytvářeny podmínky pro individuální, skupinové i frontální činnosti,
- jsou děti denně dostatečně dlouho venku,
- je respektována individuální potřeba aktivity, spánku a odpočinku jednotlivých dětí,
- Další viz. Organizace výše.

Důvodem pro zrušení pobytu venku jsou výrazné změny počasí – déšť, náledí, mlhy, vichřice, inverze, mráz pod 10° C, nenadálá nepřítomnost pedagogického pracovníka.

Metody ve výchovně vzdělávací práci: popis, rozhovor, instruktáž, vysvětlování, nápodoba, experiment, hra, řešení problémových úloh praktické pozorování, vycházky, exkurze, poslech, myšlenková mapa, diskuse.

Formy výuky: hromadná, skupinová, individuální.

5. Vzdělávací obsah (integrované bloky – týdenní okruhy, se kterými se děti seznamují po celý rok)

I. Tematický blok

„Vítáme vás ve školce“

Hlavním záměrem tohoto bloku je pomoci nově přichozím dětem zvládnout adaptaci na MŠ.

Obecné výukové cíle (výstupy):

- Děti se budou schopny orientovat v MŠ a jeho okolí, budou schopny pojmenovat jednotlivé prostory v MŠ a jejího okolí.
- Děti budou schopny pojmenovat personál MŠ a poznat jeho základní poslání v MŠ.
- Děti budou schopny poznat svou značku.
- Děti budou schopny si uvědomit důležitost přátelství, mezilidských vztahů, sounáležitosti ve třídě, v MŠ.

Pozn. Všechny obecné výukové cíle uvedené jednotlivě v tematických blocích budou dále rozpracovávány učitelkami v třídních vzdělávacích programech, kde si budou učitelky stanovovat další dílčí výukové cíle v souladu s těmito obecnými cíli, dále jednotlivé obsahy (učivo), činnosti, metody a formy k dosažení cílů. Např. u cíle posledního bude dílčí cíl formulován takto: *děti budou schopny pojmenovat své kamarády.*

II. Tematický blok

„Kouzelný podzim přichází“

Hlavním záměrem bude vést děti k poznání změn v přírodě, ročního období – podzimu, její rozličnosti a ochrany.

Obecné výukové cíle:

- Děti budou schopny rozlišit změny v přírodě (léto x podzim).
- Děti budou schopny uvědomit si důležitost ochrany přírody, životního prostředí, vztahu k ní.
- Děti budou schopny rozlišit druhy stromů (jehličnatý, listnatý), dále některých plodů.
- Děti budou schopny rozlišit a pojmenovat barvy.
- Děti budou schopny rozlišit základní kategorie (ovoce, zelenina).

III. Tematický blok

„Naše rodina, lidé kolem nás“

Hlavním záměrem je podporovat u dětí uvědomění si důležitosti a významu rodiny, významu společenství kolem nás, práce lidí, důležitosti mezilidských vztahů.

Obecné výukové cíle:

- Děti budou schopny uvědomit si důležitost a význam rodiny, jednotlivých členů.
- Děti budou schopny pojmenovat místnosti svého obydlí, rozlišit jejich účel.
- Děti budou schopny poznat různé profese lidí.
- Děti budou vedeny k poznání využití volného času lidí (sběratelství, koníčky).
- Děti budou schopny rozlišit základní kategorie materiálů, jejich vlastností a využití (guma, sklo, dřevo, textil, kov, plast apod.).

IV. Tematický blok

„Přišla k nám zima“

Hlavním záměrem bude vést děti k poznání dalších změn v přírodě, ročního období - zima, tradic, zvyků na Mikuláše a o vánocích. Dále vést děti k ochraně přírody – péči o živočichy v ní přes zimu.

Obecné výukové cíle:

- Děti budou schopny rozlišit změny v přírodě (období podzim x zima).
- Děti budou schopny uvědomit si důležitost a význam tradic, zvyků v období Mikuláše a vánoc.
- Děti budou schopny uvědomit si důležitost péče o lesní zvěř a ptáky přes zimu.
- Děti budou schopny pojmenovat lesní zvířata a některé druhy ptáků.

V. Tematický blok

„Svět kolem nás“

Hlavním záměrem tohoto bloku bude vést děti k poznání okolního světa v oblasti předmětů, které děti obklopují, v oblasti matematiky, v oblasti lidského těla a jeho ochrany.

Obecné výukové cíle:

- Děti budou schopny poznat a rozlišit základní kategorie – předměty denní potřeby (obuv, oděv, hračky, nádobí, nábytek, hygienické potřeby apod.).
- Děti budou schopny používat a poznat základní matematické kategorie (tvary, čísla).
- Děti budou schopny pojmenovat části lidského těla, poznat jejich funkce a smysly.
- Děti budou schopny si uvědomit důležitost a význam ochrany lidského těla a zdraví zdravotní péče, pomáhající profese (lékaři, zdravotní sestry, pečovatelky, hasiči).

VI. Tematický blok

„Naše planeta Země“

Hlavním záměrem bude vést děti k vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, s živou a neživou přírodou, lidmi, společností, planetou Zemí (moře, pevnina, vesmír). Vést děti k ochraně životního prostředí, úcty k životu ve všech jeho formách. Vést děti k pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit.

Obecné výukové cíle:

- Děti budou schopny rozlišit důležité faktory k životu (vzduch, voda, půda, potrava).
- Děti budou schopny uvědomit si zákonitosti přírody, koloběhu v přírodě.
- Děti budou schopny uvědomit si, že jsou součástí přírody, světa, planety Země.
- Děti budou schopny uvědomit si důležitost a význam ochrany životního prostředí, recyklace různých materiálů, odpadů, jejich třídění.
- Děti budou schopny rozlišit kulturu, život ostatních národů, států.

VII. Tematický blok

„Jaro už je tu“

Záměrem bloku je vést děti k poznání změn v přírodě, ročního období – jara, tradic a zvyků v období velikonočních svátků. Dále budou děti vedeny k poznávání okolního světa v oblasti zvířat domácích, živočichů žijících na louce, v lese, na poli, zahradě. Dalším záměrem je, aby děti pochopily procesy a souvislosti lidské práce a přírody.

Obecné výukové cíle:

- Děti budou schopny rozlišit změny v přírodě (období zima x jaro).
- Děti budou schopny uvědomit si důležitost a význam tradic, zvyků v období velikonoce.
- Děti budou schopny rozlišit a pojmenovat domácí zvířata, hmyz a ostatní živočichy, žijící na louce, zahradě, poli a v lese.
- Děti budou schopny si uvědomit význam a důležitost péče a chování některých živočichů pro jejich další využití pro člověka, společnost.
- Děti budou schopny uvědomit si základní procesy při lidské činnosti (orba, setí, práce strojů) a následně pochody výsledků práce člověka (růst rostlin, další péče).
- Děti budou schopny zvládnout základní péči o rostlinu.

VIII. Tematický blok

„Zvuky kolem nás“

Záměrem bloku je vést děti ke zjištění, že nás obklopují různé zvuky. Děti budou vedeny k poslechu zvuků v přírodě, okolí, křižovatky, reprodukovávané hudby apod. Dále budou vedeny k poznání okolního světa v oblasti dopravní, hudební.

Obecné výukové cíle:

- Děti budou schopny používat smyslů lidského těla, poznávat a rozlišovat různé zvuky okolního světa.
- Děti budou schopny rozlišit základní hudební nástroje, jejich zvuky.
- Děti budou schopny rozlišit dopravní prostředky dle účelu, místa a pohybu.
- Děti budou schopny poznat základní dopravní značky.
- Děti budou schopny uvědomit si důležitost a význam dodržování bezpečnostních a dopravních pravidel, práce policie, hasičů a záchranářů.

IX. Tematický blok

„Květen v přírodě“

Záměrem tohoto bloku bude vést děti úctě k mamince (ale i k tatínkovi), uvědomění si její důležitosti v rodině při příležitosti svátku matek. Dále, aby děti pochopily v souvislosti se změnami v přírodě proces kvetení rostlin, důležitost péče o rostliny a přírodu.

Obecné výukové cíle:

- Děti budou schopny uvědomit si důležitost pomoci maminkám všemi členy v domácnosti.
- Děti budou schopny rozlišit a pojmenovat některé kvetoucí stromy, keře, zahradní květiny.
- Děti budou schopny pečovat o vysazené rostliny v MŠ, na školní zahradě.

X. Tematický blok

„Hurá, je tu léto“

Záměrem bloku je vést děti k poznání změn v přírodě, ročního období – léta. Děti budou dále vedeny k poznání přírody, ekosystémů (les, louka, rybník, potok, řeka apod.) a města, v kterém žijeme.

Obecné výukové cíle:

- Děti budou schopny rozlišit změny v přírodě (období jaro x léto).
- Děti budou schopny rozlišit a pojmenovat některé luční, léčivé rostliny.
- Děti budou schopné rozlišit a pojmenovat druhy prvního ovoce, zeleniny ze zahrady.

- Děti budou schopny rozlišit některé živočichy žijící u vody, ve vodě.
- Děti budou schopny si uvědomit důležitost a význam ekosystémů (les, louka, rybník, potok, řeka apod.), jejich ochrany a péči o ně.
- Děti budou schopny si uvědomit důležitost bezpečnosti a ochrany lidského těla při koupání a dalších letních aktivitách.
- Děti budou schopny rozlišit a poznat některá exotická zvířata. (Jedeme do ZOO).
- Děti budou schopny znát název, řeku, hlavní a významné budovy, organizace, památky města, ve kterém žijí.
- Děti budou schopny uvědomit si důležitost a význam péče o čistotu města, památky a dalších.
- Děti budou schopny uvědomit si význam sounáležitosti ve třídě, v MŠ, přátelství, na základě rozloučení s kamarády, kteří odchází po prázdninách do škol.

Tyto okruhy učitelky rozpracovávají v souladu s rámcově vzdělávacím programem do třídních týdenních plánů, tzv. pavoučků, uplatňují tvořivost, pestrost.

6. Evaluační systém v MŠ

Evaluace – proces průběžného vyhodnocování procesu vzdělávání (vzdělávacích činností, situací, podmínek) a jeho výsledků, který je realizován systematicky a pravidelně a jehož výsledky jsou v praxi smysluplně využívány; evaluace probíhá na úrovni školy nebo na úrovni třídy; evaluace může být vnější i vnitřní (→ **autoevaluace**)

Autoevaluace je proces průběžného vyhodnocování vzdělávacích činností, situací i podmínek vzdělávání, realizovaný uvnitř mateřské školy, který se odehrává v několika na sebe navazujících a neustále se opakujících fázích. Poznatky získané tímto průběžným vyhodnocováním poskytují pedagogům zpětnou vazbu o kvalitě vlastní práce a pedagogové by jich měli cíleně využívat k optimalizaci a zlepšování vzdělávacího procesu i podmínek, za nichž vzdělávání probíhá. Nejedná se o jednorázové a náhodné zhodnocení určitého jevu na základě subjektivního dojmu pedagoga, ale o proces, který je realizován systematicky, podle předem připraveného plánu.

Evaluační plán, nástroje autoevaluace, odpovědnost

Ředitelka, zástupkyně (odpovědnost ředitelka)

- Hospitace 1x měsíčně
- Hodnocení ŠVP – 1x za 2 roky
- Rozhovory, schůzky s rodiči
- Porady pedagogické a pedagogicko-provozní
- SWOT analýza – 1x za 2 roky
- Sebehodnocení, sebereflexe – průběžně, 1x ročně

Vedoucí učitelky (odpovídá zástupkyně, ředitelka)

- Průběžná kontrolní činnost – denně, týdně, měsíčně
- Porady
- Schůzky s rodiči

Učitelky (odpovídá zástupkyně, ředitelka)

- Hodnocení společně s dětmi – dle potřeby, vždy v pátek – závěrečná evaluace týdne
- Sebehodnocení, sebereflexe – průběžně dle potřeby, 1x ročně
- Diagnostika dítěte – Oregonskou metodou – 2x ročně, průběžně dle potřeby
- Hodnocení ročního plánu – 1x ročně
- Hodnocení ŠVP ve spolupráci s ředitelkou – 1x za 2 roky
- Rozhovory s rodiči – průběžně
- Pedagogické porady svolané ředitelkou, zástupkyní, vedoucí učitelkou
- Schůzky s rodiči

Rodiče (odpovídá personál MŠ)

- Dotazníky, ankety
- Rozhovory s personálem – dle potřeby, průběžně
- Schůzky

Další nástroje, metody a techniky autoevaluace

- Analýza dokumentů – např. dokumentace školy, portfolia dětí, hodnotící zprávy (ČŠI, zřizovatele), legislativa, apod.
- Brainstorming
- Diskuse
- Dotazování
- Myšlenková mapa
- Pozorování

Při autoevaluaci si pokládáme zásadní otázky

- **V čem jsme dobří? Kde se nám nedaří a proč? Kde jsme?** (odpovědi umožní lepšího poznání současného stavu)
- **Kam chceme jít** (formulace vize, cílů)
- **Jak můžeme dosáhnout lepších výsledků? Kdo/co nám v tom může pomoci?** (strategie, program, skutečná realizace plánovaných aktivit – stanovení termínů a odpovědnosti apod.)
- **Jak poznáme, že se dostáváme tam, kde jsme chtěli? A kam půjdeme poté?** (kritéria a indikátory potřebné k prokazování výsledků aktivit a jejich provázanosti s dalšími činnostmi)

Evaluace se zaměřuje na tyto oblasti

- Naplňování cílů programu
- Kvalita podmínek vzdělávání
- Způsob zpracování a realizace obsahu vzdělávání (zpracování a realizace integrovaných bloků)
- Práce pedagogů (včetně jejich sebereflexe)
- Výsledky vzdělávání

Předmět autoevaluace

Ředitelka, zástupkyně, vedoucí učitelky na úrovni mateřské školy

- Sledování procesu vzdělávání
- Sledování výsledků vzdělávání – Oregonská metoda, sledování individuálních plánů
- Kontrola vedení povinné, třídní a jiné dokumentace
- Průběžné vyhodnocování ŠVP, třídního plánu – jeho funkčnost, účelovost, akceptovatelnost
- Sledování výsledků spolupráce s partnery MŠ
- Kontrola dodržování vnitřních norem a plnění náplně zaměstnanců
- Závěrečné hodnocení – závěry a opatření (úprava programu, přehodnocení cílů, organizace, metod, forem, podmínek ve všech oblastech, co se podařilo, co ne)

Učitelky na úrovni jednotlivých tříd

- Sledování souladu třídních plánů s požadavky ŠVP a RVP PV
- Hodnocení realizace třídních plánů – vyvozování opatření, upravování třídních plánů
- Sledování individuálních výsledků každého dítěte, výsledky vést písemnou formou – Oregonský dotazník
- O výsledcích diskutovat s dítětem, s rodiči
- Sledování podmínek ke vzdělávání ve všech oblastech – materiální, psychosociální a psychohygienu, bezpečnost a ostatní